

Notitie

Contactpersoon D. (Daan) Dekker

Datum 17 december 2014

Kenmerk N026-1205912XDD-agv-V01-NL

Quickscan Flora- en faunawet Vlek 14 omgeving Zwarteweg

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

In opdracht van de gemeente Nijmegen heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor het project Vlek 14 omgeving Zwarteweg te Lent.

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient aannemelijk gemaakt te worden dat het voornemen uitvoerbaar is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te voorkomen, mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In deze notitie wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang?
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving?
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden?
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

De beoogde planlocatie ligt ten noorden van Nijmegen in de provincie Gelderland. De afstand tot het meest nabije Natura 2000-gebied (Rijntakken, deelgebied Gelderse Poort) bedraagt circa 1500 meter. De afstand tot het meest nabij gelegen deel van de Ecologische hoofdstructuur (EHS) bedraagt circa 600 meter. Gezien de ligging van de planlocatie buiten EHS-gebied, worden effecten op de EHS uitgesloten. EHS gebied wordt namelijk niet fysiek aangetast.

Ook worden (externe) effecten op het Natura 2000-gebied uitgesloten, vanwege het feit dat het plangebied niet geschikt is als leefgebied van soorten waarvoor het Natura 2000-gebied is aangewezen én externe invloeden zoals stikstofdepositie niet toenemen of het Natura 2000-gebied bereiken. In deze notitie wordt er van uit gegaan dat er in het plangebied geen bedrijf zal vestigen met een grote mate van stikstofuitstoot. Daarnaast neemt de aantrekkende werking van verkeer waarschijnlijk niet of nauwelijks toe. Aan de andere kant verdwijnt er een deel agrarisch grasland (en dus ook het uitrijden van stikstofrijke mest). Op grond van deze uitgangspunten is hier uitgegaan van geen negatieve effecten op Natura 2000.

Deze toetsing richt zich daarom alleen op het beschermingsregime voortkomend uit de Flora- en faunawet. Een uitgebreide beschrijving van de relevante natuurwetgeving is opgenomen op de website van Tauw (www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving).

1.2 Werkwijze

De mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens:

- Verzamelde gegevens tijdens het veldbezoek uitgevoerd op 13 november 2014
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data

Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Vervolgens is tijdens het oriënterende veldbezoek gecontroleerd in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. Dit heeft geresulteerd in een overzicht van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden. Getoetst is uiteindelijk of het beoogde voornemen een effect kan hebben op deze verwachte aanwezige beschermde soort(en).

1.3 Situatie en beoogde ontwikkeling

Figuur 1.1 geeft de ligging van het plangebied weer. Het plangebied Vlek 14 ligt aan de noordzijde van de stad Nijmegen en de Waal. Het is gelegen aan de noordzijde van Lent. In de huidige situatie is het plangebied een agrarisch grasland aan de oostzijde van de N325 en een transferium van 580 parkeerplaatsen. Het grasland bestaat uit algemene grassen en kruiden (met vooral engels raaigras). Aangrenzend liggen enkele zaksloten welke sterk verruigd zijn met onder andere akkerdistel, grote kaardenbol en glanshaver. Aan de oostzijde van de Zwarteweg (buiten het plangebied) ligt een grotere, heldere watergang van enkele meters breed en maximaal 100 centimeter diep met zeer steile, matig begroeide oevers. In het noorden van het plangebied, langs de Zwarteweg, staan enkele grote bomen. Langs de randen van het weiland staan enkele kleine bomen met een diameter van minder dan 10 cm. Ten noorden van het plangebied bevindt zich een boerderij met woonhuis en stallen. Deze objecten vallen buiten het plangebied.

In figuur 1.2 is een foto impressie van het plangebied getoond.

Figuur 1.1 Plangebied (rode contour) en omgeving

Beoogde ontwikkeling

Voor het plangebied Vlek 14 te Lent stelt de gemeente Nijmegen een bestemmingsplan op. De beoogde ontwikkeling betreft een bedrijventerrein met aanverwante functies. De precieze beoogde ontwikkeling is op moment van schrijven nog onbekend. Wel is al bekend dat er geen bomen worden gekapt. Deze notitie is onderdeel van de omgevingsanalyse. Hier worden alle zaken beschreven waarmee (mogelijk) rekening moet worden gehouden bij ruimtelijke ontwikkelingen in het plangebied.

Figuur 1.2 Impressie van het plangebied

2 Toetsing

2.1 Hoe beschermt de Flora- en faunawet soorten?

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet (hierna Ffw). De wet maakt onderscheid in vier categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen, omdat deze soorten niet allemaal bij wet beschermd zijn
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of bestendig beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten. Eventuele effecten moeten voorkomen worden of er moet een ontheffing worden aangevraagd op grond van een wettelijk belang
- De vierde categorie betreft de soortgroep vogels. Via de Ffw zijn alle broedende vogels en hun broedplaatsen, en de functionele omgeving van de broedplaatsen, beschermd. Van een beperkt aantal vogelsoorten zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving zelfs jaarrond beschermd. Bij de jaarrond beschermde vogelsoorten wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van vogelsoorten van categorie 1 tot en met 4 zijn in alle gevallen jaarrond beschermd, terwijl de nesten van categorie 5-soorten dat in principe alleen tijdens de broedperiode zijn. Bij de laatste categorie geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn

In de Ffw is tevens een zorgplicht opgenomen die inhoudt dat handelingen, die nadelige gevolgen kunnen hebben voor planten en dieren, zoveel als mogelijk achterwege dienen te worden gelaten. Eventueel dienen ook maatregelen te worden genomen om dergelijke gevolgen te beperken. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. Zie hiervoor ook:
www.tauw.nl/natuurwetgeving/flora-en-faunawetgeving/zorgplicht.

2.2 Effectbeoordeling beschermde soorten

Flora

Op basis van literatuurgegevens komen moeraswespenorchis, klein glaskruid, steenbreekvaren, tongvaren, rapunzelklokje, veldsalie, vleeskleurige orchis, lange ereprijs en wilde marjolein mogelijk voor in en rond het plangebied. Bij het oriënterende veldbezoek (d.d. 13 november 2014) is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de mogelijk

aanwezige soorten (vaat)planten. De periode in het jaar van dit veldbezoek is uiteraard niet geschikt om daadwerkelijk planten vast te stellen. Het intensief beheerd agrarisch grasland is geen geschikt habitat voor beschermde planten. In de verruigde zaksloten zijn de grote kaardenbol (tabel 1-soort), wilde peen, riet en akkerdistel aangetroffen. Door de hoge voedselrijkdom van de bermen en agrarisch grasland bieden deze plaatsen geen geschikt biotoop voor beschermde flora.

Het plangebied is ongeschikt voor beschermde flora, negatieve effecten worden uitgesloten.

Grondgebonden zoogdieren

Op basis van literatuurgegevens komen de das en steenmarter voor in de omgeving van het plangebied. Het intensief beheerde grasland biedt geen geschikt habitat voor verblijfplaatsen van beide soorten. Verblijfplaatsen van de das zijn over het algemeen te vinden in bossen of ruige terreinen, deze zijn in de directe omgeving niet aanwezig. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van de das in het plangebied wordt daarom uitgesloten. Incidenteel zou de das kunnen foerageren in het plangebied, maar ook hiervoor is het slechts beperkt geschikt. Daarnaast zijn er voldoende beter geschikte foerageerlocaties in de directe omgeving, waardoor effecten op foerageergebied van de das eveneens wordt uitgesloten.

De steenmarter kan worden aangetroffen in ondermeer boerderijen, stallen en schuren. Zo kunnen er ook verblijfplaatsen aanwezig zijn in de stallen en schuren ten noorden van het plangebied. Het grasland en de verruigde zaksloten kunnen onderdeel van het leefgebied zijn. Echter, in de directe omgeving van het plangebied is voldoende en geschikter leefgebied te vinden. De boomgaarden en boerengeriefbosjes bieden zeer geschikt habitat voor deze soort. Bij het verwijderen van het grasland en de verruigde zaksloten gaat essentieel habitat niet verloren. Negatieve effecten op de steenmarter worden daarom uitgesloten.

Gezien het bovenstaande worden effecten op beschermde grondgebonden zoogdieren uitgesloten.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld.

Op basis van verspreidingsgegevens komen baardvleermuis, franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, kleine dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis, rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis, tweekleurige vleermuis en watervleermuis mogelijk voor in en rond het plangebied. Bij het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de in het plangebied aanwezige structuren en elementen die geschikt zijn als verblijfplaats, foerageergebied en/of vliegroute. Ook zijn de bomen in en rond het plangebied onderzocht op holtes die geschikt zijn als vleermuisverblijfplaats.

Op basis van het aanwezige habitat wordt de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten. Er zijn geen gebouwen aanwezig en de in het plangebied aanwezige bomen zijn ongeschikt om te dienen als vaste verblijfplaats. Ook vliegroutes van vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig. Er zijn geen elementen aanwezig die als vliegroute kunnen fungeren. Incidenteel kan een algemene soort zoals de gewone dwergvleermuis of laatvlieger in het plangebied aanwezig zijn om te foerageren. Het plangebied is echter niet bijzonder geschikt bevonden als foerageergebied voor vleermuizen.

Gezien het bovenstaande zijn negatieve effecten op vleermuizen uitgesloten.

Algemene broedvogels

Alle broedende vogels zijn beschermd. Het plangebied biedt broedgelegenheid voor weidevogels zoals Kievit en grutto. De meeste vogelsoorten broeden globaal van 15 maart tot en met 15 juli. Om negatieve effecten te voorkomen wordt geadviseerd ruim buiten de vogelbroedperiode werkzaamheden uit te voeren.

Vogels – jaarrond beschermd (categorie 1-4)

Nesten van een aantal vogelsoorten zijn jaarrond beschermd. Op basis van verspreidingsgegevens komen de volgende van deze vogelsoorten mogelijk voor in en rond het plangebied: buizerd, ransuil, roek sperwer, steenuil, gierzwaluw, huismus, kerkuil, ooievaar en slechtvalk. Bij het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de geschiktheid van het plangebied als nestlocatie van deze vogelsoorten. Omdat er in het plangebied geen gebouwen aanwezig zijn, kunnen negatieve effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vogelsoorten (o.a. huismus, gierzwaluw, kerkuil, slechtvalk) op voorhand worden uitgesloten. De bomen in en om het plangebied herbergen geen nesten van vogels met jaarrond beschermd nest. Negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen van categorie 1-4 vogels zijn uitgesloten.

Vogels – categorie 5

Bij het oriënterend veldbezoek zijn geen nesten aangetroffen. In de bomen rond het plangebied zijn nesten van een zwarte kraai of ekster te verwachten. Beide soorten behoren beide tot de categorie 5-soorten, soorten waarbij inventarisatie gewenst is bij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden. Er zijn geen zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden te benoemen die de nesten van zwarte kraai of ekster in het plangebied een jaarrond beschermde status geven. Bovendien zijn voor beide soorten voldoende alternatieve nestlocaties beschikbaar in de omgeving van het plangebied. Negatieve effecten op verblijfplaatsen van ekster en zwarte kraai zijn uit te sluiten.

Reptielen en amfibieën

Op basis van verspreidingsgegevens komen de kamsalamander, rugstreeppad en poelkikker voor in de omgeving van het plangebied. Het landbiotoop in het plangebied is voor deze soorten niet geschikt. Houtwallen en grote ruigtes ontbreken waardoor er geen schuilmogelijkheden of overwinteringsplaatsen aanwezig zijn. Bovendien is er geen oppervlaktewater aanwezig in het plangebied. Hierdoor is de aanwezigheid van de kamsalamander en poelkikker uitgesloten. Door het glooiende terrein tussen het parkeerterrein en de N325 ontstaat plasvorming (zie figuur 1.2), dergelijke plassen zijn zeer geschikt als voortplantingshabitat voor de rugstreeppad. Ook kunnen zaksloten met een kleine laag water al snel geschikt zijn als voortplantingshabitat voor deze soort. Gezien het bovenstaande is voortplantingshabitat van de rugstreeppad niet uit te sluiten. Effecten op overige amfibieën en reptielen zijn uitgesloten.

Vissen

In de omgeving van het plangebied komen kleine modderkruiper, grote modderkruiper en bittervoorn voor. Echter is in het plangebied geen oppervlaktewater aanwezig waardoor de aanwezigheid van deze soorten is uitgesloten. Effecten op beschermde vissen wordt daarom uitgesloten.

Ongewervelden

In de omgeving van het plangebied komt de rivierrombout voor. Deze libel heeft zijn voortplantingshabitat aan de Waal. Het leefgebied van deze soort betreft voornamelijk deze rivier en de uiterwaarden. Het plangebied is geen onderdeel van het leefgebied. Enkel een zwervend exemplaar kan in het plangebied worden verwacht. Effecten op deze soort worden dan ook niet verwacht. Ook effecten op overige ongewervelden worden niet verwacht.

3 Conclusies en aanbevelingen

3.1 Conclusies

Afhankelijk van de beoogde ontwikkeling zijn er effecten te verwachten op enkele beschermde soorten. Het gehele plangebied is geschikt voor algemene broedvogels, het grasland zeer geschikt voor weidevogels en de bomen en struiken aan de randen van het plangebied zijn geschikt voor overige algemene broedvogels. De bomen langs de Zwarteweg is geschikt als broedplaats van de buizerd (vogel categorie 4). De randen van het grasland en de zaksloten zijn geschikt voortplantingshabitat voor de rugstreeppad. In tabel 3.1 zijn de beschermde tabel 2- en 3-soorten uit de Ffw opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door een mogelijke ontwikkeling. De verbodsbepalingen uit de Ffw die daarbij mogelijk overtreden worden, zijn eveneens weergegeven.

Tabel 3.1 Door de Flora- en faunawet beschermde soorten (tabel 2/3 en vogels) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Effecten	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Grondgebonden zoogdieren	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, tijdens broedseizoen	<i>Geen (effecten op) vogels tijdens broedseizoen mits kap bomen en start werkzaamheden buiten broedseizoen</i>	Niet van toepassing
Broedvogels, vaste verblijfplaatsen	<i>Buizerd</i>	<i>Artikel 11 & 12</i>
Reptielen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Rugstreeppad</i>	<i>Artikel 9 & 11</i>
Vissen	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (effecten op) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

***Toelichting verbodsbepalingen tabel (zie voor volledige tekst Hoofdstuk 3 van de Ffw 'Algemene verbodsbepalingen'):**

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

3.2 Aanbevelingen

Op moment van schrijven is nog onbekend wat er precies wordt ontwikkeld binnen het plangebied. Daarom worden de aanbevelingen gedaan:

Gehele plangebied (Algemene broedvogels)

De aanvang van de beoogde ontwikkelingen dient buiten het broedseizoen (medio maart tot medio juli) van vogels plaats te vinden. Bij een start in het broedseizoen dient men er zeker van te zijn dat in en nabij de te verwijderen vegetatie geen in gebruik zijnde nesten aanwezig zijn. Afhankelijk van de tijd tussen dit onderzoek en de uitvoering van de plannen kan het nuttig dan wel noodzakelijk zijn om een vernieuwde inspectie te doen naar vaste vogelverblijfplaatsen in de gebieden waar werkzaamheden gaan plaatsvinden. Met name in het geval van de kap van bomen is het bijzonder aan te raden om voorafgaand aan de kap de bomen te (her)controleren op de aanwezigheid van (jaarrond beschermde) vogelnesten of -holen.

Aantasten zaksloten en randen van het plangebied (rugstreeppad)

In de zaksloten en langs de randen van het plangebied is mogelijk voortplantingshabitat van de rugstreeppad aanwezig. Geadviseerd wordt om onderzoek uit te voeren naar de aanwezigheid van deze soort doormiddel van een nader onderzoek in de maanden april t/m juli.

Kappen bomen (buiszard)

Er zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van de buiszard aangetroffen, maar deze kan zich in de toekomst hier wel vestigen. Aanbevolen wordt om voor de kap van de bomen deze te inspecteren op horsten.

Afhankelijk van de uitkomsten van het nader onderzoek kan het nodig zijn om mitigerende maatregelen te treffen en een ontheffing aan te vragen om overtreding van de in tabel 3.1 genoemde verbodsbepalingen te voorkomen.

Nader onderzoek

Het uitgangspunt van de Flora- en faunawet is 'Nee, tenzij'. Dit betekent dat alles wat schadelijk is voor bedreigde soorten verboden is (www.overheid.nl). Het uitsluiten van effecten is alleen mogelijk op basis van voldoende en actuele gegevens. In dit geval zijn negatieve effecten op soorten mogelijk en is daarom nader onderzoek naar de aanwezigheid van deze soorten noodzakelijk voordat het plan wordt uitgevoerd. Ook bij het aanvragen van een eventuele ontheffing of indienen van een mitigatieplan dient de aanwezigheid van de betreffende soort aangetoond te worden. Hierbij geldt een omgekeerde bewijslast waarbij de initiatiefnemer verantwoordelijkheid draagt.

Mitigatie, compensatie en ontheffing

De jurisprudentie ten aanzien van te treffen maatregelen in het kader van de Flora- en faunawet is voortdurend aan veranderingen onderhevig. Zo kunnen inmiddels alleen maatregelen die gericht zijn op het *geheel en vooraf voorkomen* van effecten (en overtreding verbodsbepalingen) 'mitigatie' genoemd worden. Wanneer maatregelen gericht zijn op het *wegnemen* van aanvankelijk optredende effecten, dienen deze als 'compensatie' aangemerkt te worden. In dat geval is dus ook sprake van een overtreding van verbodsbepalingen (er is immers een al dan niet tijdelijk effect). Omdat bij compensatie een overtreding wordt gedaan is een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Het aanvragen van een ontheffing of het laten goedkeuren van het mitigatieplan en het uitvoeren van de maatregelen van de ontheffing of het mitigatieplan dienen vóór aanvang van de werkzaamheden afgerond te zijn. Bij formele ontheffingsaanvragen dient rekening gehouden te worden met een proceduretijd die kan oplopen tot meerdere maanden. In de uitvoeringsfase moet een goedgekeurd mitigatieplan of een ontheffing daadwerkelijk in bezit zijn. Wel kunnen, los daarvan, de overige ruimtelijke vergunning- en planprocedures doorgang vinden. Ook bij mitigatieplannen verdient het de aanbeveling het mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het Ministerie van EZ. Ook dit dient te gebeuren door het indienen van een ontheffingsaanvraag, waarbij de goedkeuring van de mitigerende maatregelen gegeven wordt in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag.